

talsskulptur. Att också detta vackra rum skall sättas i värdigt skick är det önskemål, som nu står som tvingande, och det är att hoppas, att de härför begärda anslagen beviljas.

Allt rikare och mäktigare växa intrycken, ju mera vi se oss om i templet. Murarna berätta själva djärvt och rättframt sin långa historia. Men rummet har därför inte förvandlats från helgedom till museum. Det förflutna har blivit levandegjort och spe- lar som ett mildt accompagnemang med i gudstjänsten, icke för att störa den, men för att förtäta dess andakt.

Nils Gösta Sandblad.

Kyrkosångens Vänners årsredogörelser.

I. Centralkommitténs verksamhet.

Angående centralkommitténs verk- samhet hänvisas till februarihäftet 1937 av denna tidskrift.

Centralkommitténs räkenskaper för år 1936 upptaga i sammandrag följande poster:

Behållning från år 1935	722:04	
Bankränta	6:30	
Årsavgifter	400:—	
Skänkta medel för utgivande av gregoriansk musik	288:10	
	<u>Summa</u>	1.416:44
Sekreterarearvode	50:—	
Reseräkningar m. m.	100:—	
Div. utgifter	51:10	
Behållning till år 1937:		
Längmanska medlen...	225:—	
Till utgivande av gregoriansk musik ...	288:10	
Övriga medel	702:24	1.215:34
	<u>Summa</u>	1.416:44

Räkenskaperna för år 1936 granskade utan anmärkning. Vi föreslå full och tacksam ansvarsfrihet för kassören och styrelsen.

Ekeby prästgård 21/1 1937,

Gabriel Carlsten,
kyrkoherde.

Akers prästgård 27/1 1937,

Joh. Marklund,
kyrkoherde.

P. M. till herrar kretsombud, sekreterare och kassaförvaltare.

1. Stockholmskretsen utser 2 revisorer jämte 1 suppleant att granska centralkommitténs räkenskaper för 1937, med anledning därav fatta besked samt meddela härom till kyrkoherde F. M. Allard, Ringås före 1 dec. 1937.
2. Protokollutdrag, utvisande kretsarnas beslut angående ärenden från centralkommitténs senaste årssammanträde, skola före 1 dec. 1937 tillställas undertecknad.
3. Motioner till 1938 års årssammanträde i januari insändas till undertecknad före 1 dec. 1937.
4. Årsavgift — 50 kr. — insändes till kyrkoherde F. M. Allard, Ringås, senast 1 dec. 1937.
5. Redogörelse för kretsarnas verksamhet 1937 insändes till undertecknad före 15 febr. 1938.
Hav godheten anteckna dessa data i Eder almanack.

Stockholm, Prästgatan 18 d. 6/3 1937.

Gabriel Grefberg,

sekr. i Centralkommittén.

II. Verksamheten 1936 i kretsarna.

Kyrkosångens Vänner i Lunds stift.
Den av K. S. V. i Lunds stift årligen anordnade koralveckan, som denna gång förlagts till Ahus i östra Skåne under tiden 16—22 juni, hade samlat ett 40-tal deltagare. Kursledare var kyrkoh. J. Hartler, Asmundtorp.

Köpingen Ahus rymmer inom sina gränser synnerligen förnäma minnen från svunna storhetsdagar. Främst bland dessa äro det sköna ur arkeologisk synpunkt märkliga templet, ruinerna efter lundaårkebiskoparnas borg och ett helgeandshus, rådhuset samt prästgården med sina Karl XI:s-minnen. Denna historiska miljö bildade alltså den yttre ramen till en koralvecka i 400-årsminnets år efter den första daterade svenska psalmboken. Därför upptog programmet fyra föreläsningar om psalmboken och dess samband med psaltare, tidegärd och mässa av kyrkoh. Knut Peters, Söndrum. — Varje dag inleddes med matutin och avslutades med completorium. Förmiddagens arbete avsåg övning i gregoriansk sång. Den leddes av musikdir. R. Blennow, Astorp. På eftermiddagen övades lutherkoralen under teol. kand. A. Uddlings egid. — Då vår psalmbok innehåller många psaltareparafrafer, var det synnerligen intressant att lyssna till prof. J. Lindbloms föredrag om »Psaltaren i det gammaltestamentliga gudstjänstlivet». Deltagarna fingo följa det judiska folkets skiftande öden, än under glädjetider vid hymners och tacksägelsepsalmers jubel, än under prøvotider vid klagopsalmers syndabekännelse med löften om bot och bättring. — Efter dessa föredrag sjöngs den frygiska litanian.

Församlingens organist, musikdir. Fr. Blennow utförde vid skilda tillfällen orgelmusik från såväl gammal som ny tid, upptagande namnen Scheidt, Pachelbel, Strungk, Schweelinck, Bach, Piutti, Joelsson, D. Olson, Raasted, Fr. Blennow, Runbäck, Murgård och T. Olsson. — Deltagarna skildes åt fyllda av tacksamhet för vad koralveckan givit dem av kunskaper och impulser till fortsatt församlingsarbete för gudstjänstlivets förnyelse och det personliga fromhetslivets tillväxt.

Den till sönd. d. 26. 4. 36 planerade Hälsingborgs-dagen måste inställas på

grund av inträffat sjukdomsfall. — Styrelsen har under året bestått av prof. A. Nygren, Lund, ordf., kyrkoh. J. Hartler, Asmundtorp, v. ordf. och kassaförv., domkyrkovicep. A. Adell, Lund och stadskomminister B. Åstrand, Trelleborg. Suppleanter: kyrkoh. A. Melin, Kävlinge, musikdir. T. Wählin, Lund och organist Inga Johnsson, Limhamn (tillika sekr.). Ombud i centralkommittén: prof. A. Nygren; ersättare: kyrkoh. J. Hartler.

*Sekr. adr.: Tegnérsg. 74, Limhamn.
I. J.*

Kyrkosångens Vänner i Skara stift.
K. S. V. hade årsmöte i Skara den 17 febr., varvid räkenskaperna för föregående år godkändes, styrelsen omvaldes och program för 1. halvåret uppgjordes. Till deputerad i Centralkommittén omvaldes komminister E. H. Cederbom med kyrkoh. N. Rosander som suppleant. — K. S. V. har under året haft 3 gemensamma sånggudstjänster, i Broddetorp den 10 maj, i Skara i samband med prästmötet den 18 juni och i Medelplana den 4 nov. Programmet i Broddetorp var följande

1. Preludium och fuga,
dorisk på g ..... Buxtehude
(kantors K. G. Gustafsson)
2. 1) Helig ..... Bach
2) Herren är kärlek Pfannschmidt
3) Jesu, Jesu du är
min ..... Bach
(K. S. V:s kör)
3. Fuga i g-moll ..... Frescobaldi
(kantors K. G. Gustafsson)
4. 1) Herre sänd ditt ljus Runbäck
2) O Herre Gud var
mild och god ..... Morén
3) Herren vår Gud är
en konung ..... Distler
5. Predikan över Dav. ps. 104 av
kyrkoh. C. E. Lindstedt.
Psalmer: 642 och 394:3, 4.
6. Completorium med sv. ps. 653.

Tillsammans med Organist- och Kantorsföreningen har K. S. V. anordnat 2 kyrkosångsdagar, i Alingsås den 14 april och i Töreboda den 20 okt. Vid den förra skulle kantor A. Runbäck, Båstad, hållit föredrag om Koralernas avfattning och utförande med demonstration å orgeln, men då

han på grund av sjukdom icke kunde komma upplästes hans föredrag av kantor K. G. Gustafsson. Föredrag hölls om Högmässan och koralövning förekom. På aftonen höll musikdir. T. Rantzén, Alingsås, med biträde av kyrkokören en konsert. — I Töreboda höll kyrkoh. Knut Peters föredrag om Vespergudstjänsten. Övning i såväl liturgisk sång som koralsång förekom. Vid kvällens sånggudstjänst spelade kantor K. G. Gustafsson orgel, Fredsbergs sångkör sjöng en hymn och kyrkoh. N. Rosander predikade om sången, som aldrig skall tystna. Som avslutning utförde medlemmar ur K. S. V. lördagens kompletorium. — 4 koralaftnar hava under året hållits, i Tidaholm den 6 febr., i Stenstorp den 1 april, i Lyrestad och i Götlanda den 25 nov. Ordningen vid dessa koralaftnar ha i allmänhet varit följande: först en avdelning orgelkoraler eller koralpartitor, därefter en avdelning med körsånger, vanligen koraler, därefter övning med församlingen på några koraler, valda efter kyrkoåret, varvid först något nämnts om psalmens och koralsens historia, psalmens grundtankar samt hur en koral skall sjungas, sist aftonbön enl. Evang. Tiddegård, skolandakt, vesper eller kompletorium. Dessa koralaftnar tycks ha varit uppskattade i församlingarna.

I Kyrkosångshögtiden i Västerås den 13—16 nov. deltog K. S. V. med 12 sångare, vilka tillsammans med Västergötlands Körförbund separat utförde Praetorius' *Wie schön leuchtet der Morgenstern* och deltog i utförandet av Bachs *Johannespassionens* koraler. Se referat i Kyrkosångsförbundet och K. S. V:s Tidskrift. — K. S. V. har som vanligt för sin verksamhet erhållit kollekt. — Styrelsen har utgjorts av följande medlemmar: kyrkoh. G. Sandzén, Sunnersberg, ordf., kyrkoh. S. Melin, Kyrkefalla, v. ordf., kyrkoh. N. Rosander, Synnerby, kassaförvaltare och 2:dre dirigent, komminister E. H. Cederbom, Torbjörntorp, sekreterare och 1:ste dirigent, fröken Greta Haglund, Österäng, ledamot. — Den aktiva kören består av 48 sångare, 14 sopr., 12 altar, 11 ten. och 11 basar, 27 tillhörande Skara-Lidköpingskretsen och 21 tillh. Falköping-Skövdekretsen.

Torbjörntorp den 31 dec. 1936.

Erik H. Cederbom.
sekr.

Göteborgs stiftskrets av K. S. V. Göteborgs stiftskrets av Kyrkosångens Vänner anordnade under vårterminen 1936 en kurs i talteknik och tonbildning för präster och teol. studerande. Undervisningen, som var lagd individuellt, bedrevs från början av januari till början av juni månader och rönt livlig tillslutning. Till ledare lyckades sällskapet förvärva sångpedagogen och röstfysiologen Knut Nilsson, Lund.

En avdelning av K. S. V:s kör medverkade vid biskopinnan Rundgrens gravsättning den 30 april och vid biskop Rundgrens gravsättning den 22 juli å Östra kyrkogården.

Fredagen den 13 nov. anordnade sällskapet en musikstund i Domkyrkan under medverkan av en ensemble ur Göteborgs symfoniorkester. Program: Bach. Förutom några koraler och instrumentalstycken utfördes Kantat n:o 79 för kör, soli, orgel och stråkorkester, »Gott der Herr ist Sonn' und Schild».

Göteborg den 2 jan 1937.

Tore Hulthén.
sekr.

Kyrkosångens Vänner i Ärkestiftet. Under året har hållits två koraldagar (8—9 jan.) vilka samlat ett 40-tal deltagare från stiftet och för vilka redogörelse redan lämnats Tidskrift för Kyrkomusik & Svenskt Gudstjänstliv (nr 2, aprilnr.). Med hänsyn till kyrkosångshögtiden i Västerås har kretsen icke samlats under hösten. Inom styrelsen har emellertid verksamheten planerats för år 1937 på så sätt att ett samarbete kommer till stånd med Ärkestiftets Organist- & Kantorsförening. Dessa båda föreningar komma sålunda att under augusti månad gemensamt anordna en liturgisk-kyrkomusikalisk kurs för präster och organister, vilken tänkes omfatta en vecka.

Kyrkosångens Vänner kommer vidare ått stå som inbjudare till ett Buxtehude-firande i anledning av att 300 år förflutit sedan mästaren föddes. Denna minnesfest, som kommer att firas i slutet av april månad, anordnas i form av konserter i domkyrkan (kantater, orgel- & körverk) därjämte belysande föredrag och utställning av det rikhaltiga Buxtehude-manuskriptmaterial som finnes i universitetets

ägo. Detaljerat program kommer att tillkännagivas med det snaraste.

H. W.

Kyrkosångens Vänner i Härnösands stift. stift Kyrkosångsförbundet Kyrkosångens Vänner i Härnösands stift omfattade vid senaste årsmöte, som hölls den 14 nov. 1936, 823 medlemmar, däribland 34 körer med 769 medlemmar och 54 enskilt anslutna. Förbundet har under året icke haft någon egen kyrkosångshögtid. Senaste årsmöte hölls i samband med en kyrkosångsdag i Härnösand den 15 nov. 1936, anordnad av Härnösands, Sundsvalls och Örnsköldsviks kyrkokörer.

Nästa kyrkosångshögtid kommer att hållas i Själevad den 22—23 maj.

Sekreteraren.

Stockholmskretsen af K. S. V. Kretsen har under året haft 2 styrelsesammanträden och 2 sammanträden för hela kretsen, varav sammanträdet den 3 april tillika var årsmöte.

Planer äro å färde med anordnande av en kurs i välläsning för huvudstadens präster.

Vid årsmötet den 3/4 1936, som hölls omedelbart efter en vespergudstjänst för påsktiden i Storkyrkan enligt evangelisk tidegård, utförd av Storkyrkans Scola Cantorum, höll kretsens ordf., kyrkoherden Hellerström, föredrag över ämnet: »Aktuella frågor rörande kyrkoåret».

Höstsammanträdet avhölls 23/10. Först firades gudstjänst i Hedvig Eleonora kyrka med predikan av kyrkoherden Dr. Elis Malmeström och rikt kyrkomusikaliskt inslag under medverkan av musikdirektör Y. A. Eriksson, Hedvig Eleonora kyrkokör och av musikdirektör G. Erling vid orgeln. Vid sammanträdet i Hedvig Eleonora kyrksal hölls föredrag av professor A. Nygren över Bönen.

Under året har kretsen förlorat styrelsemedlemmen, komministern i Oscar, Dr. Nils Algård, som avgått med döden.

Den musikgudstjänst som vid centralkommitténs årsmöte hölls i Storkyrkan jämte samkvämet därefter med föredrag av kyrkoherden Knut Peters, anordnades av Stockholmskretsen av K. S. V.

Gabriel Grefberg.
sekr.

Linköpings stiftskrets. Linköpings stiftskrets av K. S. V. anordnade en sångstund i domkyrkan den 15 april, då den nye biskopen teol. doktorn m. m. Tor Andrae hälsades välkommen till stiftet. Sångstunden avslutades med tidebön under dagen nr 2 ur ev. tidegård. — Vid extra sammanträde valdes Biskopen till kretsens ordförande.

Den 8 sept. avtäcktes i Vreta Kloster gravvården över framlidne Biskopen Erik Aurelius, varvid kören utförde några sånger av Palestrina, Neefe och Bach.

K. S. V. deltog också i stiftssynoden i Linköping den 11—12 dec. Vid sånggudstjänsten i domkyrkan utfördes förutom en avdelning körsånger Evangelisk Tidegård nr 3 b »vid compl. under advent».

I samband med synoden höll kretsen sitt årsmöte. Styrelsen har följande sammansättning: Biskopen Tor Andrae ordf., kyrkoh. F. M. Allard v. ordf., kontr.-pr. Arvid Nordin sekr. och kassaförvalt., kyrkoh. Lennart Fridén sånganf. och ombud i Centralkommittén, kommin. Karl Gustafsson resemarskalk samt kyrkoherdarna David Glimborg och Torsten Dittmer.

Asbo den 11 mars 1937.

Arvid Nordin.

Strängnäs stifts kyrkosångsförbund K. S. V. Året 1936 skall i vårt förbunds historia alltid framstå som ett allvarets år framför andra: Den 13 september ristades korsmärket över namnet *Adolf Andréén*. Den store ledaren är borta. Men hans verk lever och däri minnet — ärat, älskat.

I stort sett har förbundet under det gångna året utvecklat en livlig verksamhet. Fyra mindre sånghögtider ha hållits, nämligen i Kumla den 21 juni, i Sköllersta-Asker den 18 oktober, i Sköldinge-Katrineholm den 25 oktober och i Hidinge-Kvistbro den 1 november. Till de nu nämnda körsamlingarna kom ännu en, plötsligt och oförberett: Kallelsen att följa Adolf Andréén till hans sista vilorum.

I samband med mötet i Kumla hölls årsmöte med körombud och medlemmar. Styrelsen, som utökades med två adjungerade ledamöter, fick följande sammansättning: Ordf.: H. H. Biskopen (självskriven), v. ordf.: Pastor G. Grefberg, Stockholm, sekr.: Musik-

dir. R. Forssman, Kumla, kassaförv.: Kantor R. Jonsson, Sköllersta, 1:e förb.dir.: Musikdir. A. Andrén (död 13/9), 2:e förb.dir.: (efter dir. J. Norrman, som av sagt sig): Musikdir. Rolf Forssman, 3:e förb.dir.: Musikdir. Petrus Österberg, Eskilstuna. Övr. led.: Kyrkoadj. S. Håkansson, Örebro, Kantor Paul Littorin, St. Malm, Musikdir. G. Westblad, Botkyrka. Adj. led.: Kyrkoh. T. Zetterqvist, Vårdinge, Kyrkoh. G. Carlsten, Ekeby.

I rikshögtiden i Västerås deltog förbundet med bortåt 300 sångare och utförde vid körkonserten på söndagen Agnus Dei av Viadana samt Gloria ur massan Vidi speciosam av Vittoria. Efter konserten samlades sångarna före hemfärden till ett enkelt samkväm, som särskilt genom närvaron av Biskopen och Biskopinnan Aulén blev till en minnesrik högtid.

R. Forssman,
sekr.

Recensioner.

Liturgi.

Pius Parsch: Der Wochenpsalter des Breviers. Lateinisch-deutscher Text, 1936. 789 s. I mjukt linneband. RM 4:80. Volksliturgisches Apostolat, Klosterneuburg(Wien).

För ett år sedan utgavs från Beuron Das Tagzeitenbuch des monastischen Breviers. Därmed gjordes det monastiska breviariets viktigaste delar lätt tillgängliga. En liknande uppgift har ledaren för den folkliturgiska rörelsen i Österrrike, Pius Parsch i Klosterneuburg, utgivare av tidskriften Bibel und Liturgie nu fört till verket i det han utgivit det romerska breviariets psalterium för veckans tideböner. Uppgiften har alltså koncentrerats till breviariets ordinarium, medan man lämnat de kyrkoårsbestämda delarna å sido.

Psalteriet utgives här på latin med tysk översättning av psaltarens psalmer och hymner bredvid den latinska texten. Över de olika tidebönerna samt över psalmerna äro sammanfattande rubriker satta, till understrykande av de uppbyggliga grundtankarna, varigenom deras förståelse underlättas. Slutligen lämnas i korta anmärkningar många förklaringar. En god översikt över tidebönen och psaltarläsningen utför psalteriets grundtankar och me-

ning på ett grundligare sätt, och påvisar psaltarens uppbyggliga och centralt religiösa värde.

A. A.

Ceremoniale.

Harald Andersson: Om gudstjänstliga bruk och ceremonier. Till frågan om ett svenskt ceremoniale. 1937, 84 s. Hft. Pris 1:75. Förlaget Pro Ecclesia, Osby.

Det stigande intresset för gudstjänstens, synnerligast högmässans, liturgiska utgestaltung har på många håll visat sig i försök till skapandet av en fast tradition ifråga om prästens uppträdande vid altaret. För mången kännes en sådan fast ordning som en hjälp mot medfödd tafatthet och som ett stöd för den egna andakten.

Oftast har prästen i sådana strävanden varit hänvisad till sig själv. Den gamla tiden är dess värre förbi, då den unge adjunkten fick sin liturgiska fostran av sina första förmän, om han ej genom flitig kyrkogång tillägnat sig den före sin prästvigning.

Numera får han oftast hämta råd och impulser för sitt uppträdande genom studier i utländsk litteratur eller resor i främmande länder. Eller